

Thẻ điểm thuế thuốc lá: Tiêu điểm- Việt Nam

Thông điệp chính

- Trong Thẻ điểm thuế thuốc lá Tobacconomics, điểm số năm 2018 của Việt Nam là 0,88 trên 5 (5 là mức điểm tối đa). Điểm số này thấp hơn đáng kể so với điểm trung bình của các quốc gia trong khu vực hay trong cùng nhóm thu nhập, cũng như so với điểm trung bình toàn cầu.
- Trong số bốn tiêu chí được sử dụng để tính điểm tổng thể trong Thẻ điểm, Việt Nam thực hiện khá hơn ở nội dung cơ cấu thuế, với số điểm là 2,00 điểm. Tuy nhiên, điểm số này chưa bằng một nửa điểm số tối đa và không cải thiện trong những năm gần đây.
- Việt Nam được 0 điểm ở nội dung thay đổi khả năng chi trả theo thời gian, phản ánh thất bại trong việc điều chỉnh thuế thuốc lá theo lạm phát và tăng trưởng thu nhập.
- Điểm tổng thể của Việt Nam tăng nhẹ từ 0,75 vào năm 2014 lên 0,88 vào năm 2016, nhưng kể từ đó vẫn chưa được cải thiện thêm. Việt Nam sẽ đạt được cả lợi ích về sức khỏe cộng đồng lẫn tài chính từ những cải thiện trong chính sách thuế thuốc lá.

Giới thiệu

Thẻ điểm thuế thuốc lá Tobacconomics đánh giá hệ thống thuế thuốc lá của các quốc gia sử dụng hệ thống xếp hạng 5 điểm, dựa trên các hướng dẫn quốc tế và thực tiễn tốt nhất về thuế thuốc lá. Chỉ số xếp hạng 5 điểm sử dụng dữ liệu để chấm điểm các quốc gia dựa trên bốn tiêu chí sau: giá thuốc lá, sự thay đổi khả năng chi trả thuốc lá theo thời gian, tỷ lệ thuế trong giá bán lẻ thuốc lá và cơ

cấu thuế thuốc lá. Điểm tổng thể phản ánh trung bình của bốn điểm thành phần.

Thực hiện các chính sách thuế thuốc lá hiệu quả hơn sẽ giúp Việt Nam cải thiện sức khỏe của người dân, đồng thời tăng thêm nguồn thu thuế cho chính phủ.

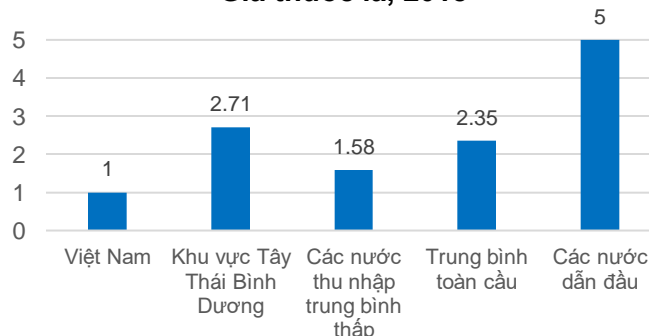
Các phát hiện theo khu vực

Giá thuốc lá

Giá là yếu tố quyết định chính đến việc sử dụng thuốc lá. Khi giá tăng lên, cầu về thuốc lá giảm, nhưng giảm với tỷ lệ thấp hơn.

Năm 2018, Việt Nam chỉ đạt 1 điểm trên 5, tức là giá tuyệt đối của thuốc lá điều ở Việt Nam thấp hơn so với giá ở các nước tương tự cũng như mức giá trung bình toàn cầu.

Giá thuốc lá, 2018

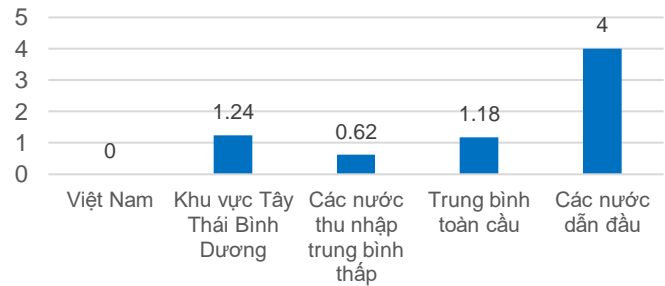

Thay đổi khả năng chi trả cho thuốc lá

Để giảm nhu cầu tiêu dùng thuốc lá, thuế phải được tăng đủ cao để giảm khả năng chi trả cho thuốc lá. Hơn nữa, thuế phải được điều chỉnh thường xuyên theo lạm phát và tăng trưởng thu nhập.

Việt Nam không nhận được bất kỳ điểm nào ở tiêu chí này trong năm 2018, có nghĩa là khả năng chi trả cho thuốc lá trong sáu năm qua không giảm. Trên thực tế, thuốc lá đã liên tục trở nên dễ dàng chi trả hơn kể từ năm 2014.

Thay đổi khả năng chi trả cho thuốc lá, 2018

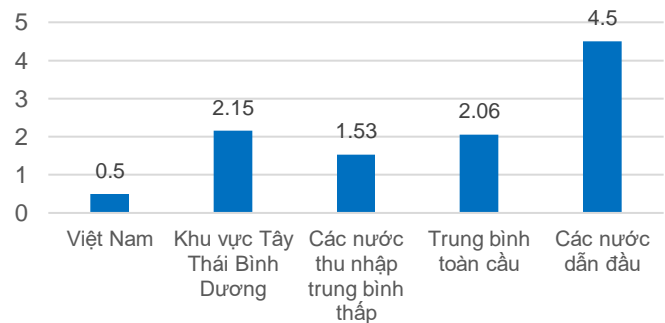

Tỷ lệ thuế trong giá thuốc lá

Tỷ lệ thuế trong giá thuốc lá phải đủ cao để chính phủ có thể tăng nguồn thu từ thuế sau khi tăng giá thuốc lá.

Việt Nam đạt 0,50 điểm trên 5 cho tiêu chí này trong năm 2018. Mức điểm này thấp hơn điểm trung bình của các nước trong khu vực Tây Thái Bình Dương và các nước trong nhóm thu nhập trung bình thấp.

Tỷ lệ thuế, 2018

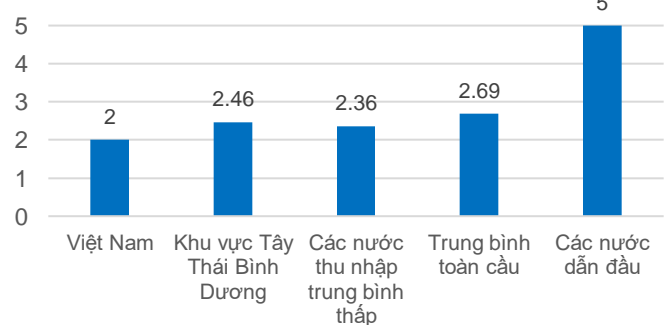

Cơ cấu thuế

Cơ cấu thuế tiêu thụ đặc biệt quyết định khả năng đạt được các mục tiêu về sức khỏe cộng đồng và doanh thu thuế. Áp dụng một hệ thống thuế tuyệt đối đơn giản, với mức thuế thống nhất là cách hiệu quả nhất để giảm sử dụng thuốc lá, đồng thời tối đa hóa nguồn thu từ thuế.

Điểm số cho tiêu chí này của Việt Nam là 2 điểm trong năm 2018, cao nhất trong tất cả các tiêu chí, nhưng bổ sung thêm một mức thuế tuyệt đối tương đối lớn bên cạnh thuế theo tỷ lệ sẽ giúp cải thiện rõ rệt hơn điểm cơ cấu thuế của Việt Nam.

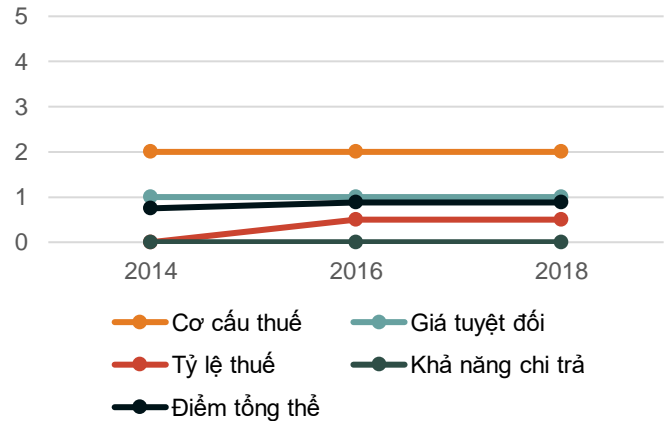
Cơ cấu thuế, 2018

Điểm số theo thời gian

Từ năm 2014 đến 2018, các điểm số thành phần của Việt Nam không có sự thay đổi đáng kể. Giá thuốc lá, sự thay đổi khả năng chi trả theo thời gian và cơ cấu thuế đều nhận được điểm số như nhau trong các năm 2014, 2016 và 2018. Tỷ lệ thuế trong giá thuốc lá cải thiện nhẹ trong giai đoạn 2014-2016, nhưng không thay đổi sau đó. Do vậy, từ năm 2014 đến năm 2018, điểm tổng thể của Việt Nam chỉ tăng 0,13 điểm, từ 0,75 lên 0,88.

Điểm theo thời gian, 2014-2018

Hàm ý và khuyến nghị chính sách

Tóm lại, những cải tiến về chính sách thuế thuốc lá sau đây là những bước cụ thể tiếp theo được khuyến nghị, nhằm giảm tỷ lệ hút thuốc lá ở Việt Nam và cải thiện sức khỏe của người dân, đồng thời tăng nguồn thu thuế của chính phủ:

- Việt Nam nên áp dụng **thuế (tiêu thụ đặc biệt) tuyệt đối với mức thuế thống nhất** đối với thuốc lá, cũng như sử dụng giá bán lẻ làm cơ sở tính thuế tỷ lệ thay vì giá xuất xưởng như hiện tại.
- Để giảm khả năng chi trả cho thuốc lá, Việt Nam nên **tăng đáng kể thuế tiêu thụ đặc biệt đối với thuốc lá** và điều chỉnh thuế tiêu thụ đặc biệt một cách tự động để bắt kịp với lạm phát và tăng trưởng thu nhập.
- Tỷ lệ tất cả các loại thuế nên đạt tối thiểu 75% giá bán lẻ và **tỷ lệ thuế tiêu thụ đặc biệt nên đạt tối thiểu 70% giá bán lẻ**.
- Việt Nam nên **tăng giá thuốc lá**, hướng tới mức giá đã điều chỉnh theo giá sức mua (PPP) tương đương ít nhất 10 đô la quốc tế cho mỗi gói thuốc lá 20 điếu.